

Lausunto

4.7.2024

VN/11908/2023

VN/11908/2023-MMM-21

MMM:n lausunto luonnokseen hallituksen esitykseksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta (jakeluelvoite)

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt maa- ja metsätalousministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta. Samassa yhteydessä esitetään muutosta biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain 4 § ja 6 §:iin ja esitetään kumottavaksi eräiden polttoaineiden elinkaarenaikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä annettu laki.

Hallituksen esityksen pääasiallisena tavoitteena on saattaa jakeluelvoitetta koskeva lainsäädäntö vastaamaan hallitusohjelman kirjauksia sekä muutoksia, joita on tehty uusiutuvan energian käytön edistämistä koskevaan direktiiviin eli RED III-direktiiviin (2023/2413). Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vuosien 2025–2027 jakeluelvoite-tasoja niin, että ne nousisivat maltillisesti kuluvan vuoden jakeluelvoite-tasosta, mutta olisivat silti nyky-lainsäädäntöä alemmalla tasolla. Myös lisävelvoitteen tasoja alennettaisiin vuosiksi 2026 ja 2027. Nyky-laissa säädettyjä seuraamusmaksutasoja alennettaisiin vuosiksi 2024–2027. Muuta kuin biologista alkuperää oleville uusiutuville poltto-aineille asetettaisiin oma, asteittain nouseva vähimmäisosuusvelvoite vuosille 2028–2030. Näiden RFNBO-polttoi-neiden vähimmäisosuusvelvoite olisi neljä prosenttiyksikköä vuonna 2030. Lisäksi jakeluelvoitetta täyttävää keino-jen valikoimaan lisättäisiin yleisesti saatavilla olevien latauspisteiden kautta liikenteeseen toimitettu uusiutuva lii- kennesähkö. Samalla säädettäisiin niin sanotusta joustomekanismista, jonka puitteissa jakelija voisi täyttää jakelu-velvoitetta rahoittamalla Suomessa toteutettavia muita vaihtoehtoisia päästövähennystoimia. Myös jakeluelvoitelaa- kiin tehtäisiin eräitä teknisluonteisia muutoksia. Biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annettuun lain 4 § ja 6 § tehtäisiin muutokset, joita edellyttää RED III-direktiiviin lisätty uusi määritelmä, joka koskee muuta kuin biologista alkuperää olevia uusiutuvia polttoaineita. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

Maa- ja metsätalousministeriön näkemykset koskevat erityisesti esitettyä joustomekanismimallia ja jakeluelvoiteta- sojen alentamista.

Joustomekanismimalli

Hallituksen esityksen luonnoksessa ehdotetaan, että otetaan käyttöön rajattu joustomekanismi. Muutos perustuu hallitusohjelman kirjauksiin. Rajatun joustomekanismin avulla polttoaineiden jakelijat voisivat täyttää jakeluelvoi- tetta rahoittamalla Suomessa vaihtoehtoisia taakanjakosektorin ja maankäyttösektorin päästövähennystoimia.

Esityksen mukaan taakanjakosektoriin kohdistuvilla vaihtoehtoisilla päästövähennystoimilla olisi mahdollista täyttää 5,5 prosenttiyksikköä jakeluelvoitteesta. Myöhemmin valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin, että 5,5 prosent- tiyksiköstä 1 prosenttiyksikön voisi täyttää myös maankäyttösektoriin kohdistuvilla päästövähennystoimilla. Päästö- vähennystoimen olisi täytettävä laissa säädetyt hyväksymisen edellytykset. Energiavirasto hyväksyisi jakelijan ha- kemuksesta päästövähennystoimen osaksi joustomekanismia. Saavutettu päästövähennys voitaisiin hyväksyä ja- keluelvoitteeseen vasta sitten kun toimi on toteutettu ja päästövähennys on todentajan toimesta todennettu.

Maa- ja metsätalousministeriö on osallistunut työ- ja elinkeinoministeriön koordinoimaan jakeluelvoitteen jousto- mekanismin valmistelutyöhön ja pitää tärkeänä, että ehdotetun menettelymallin toimivuutta arvioidaan edelleen sii- hen liittyvien käytännön haasteiden, kuten päästövähennystoimien mittaaminen, raportointi ja todentaminen, vuoksi.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

Esitettyyn joustomekanismiin sopivia vaihtoehtoisia päästövähennystoimia löytyy sekä maataloudesta että maankäyttösektorilta. Maankäyttösektorilla tapahtuvat ilmastovaikutukset lasketaan osaksi kansallista maankäyttösektorin kasvihuonekaasuinventaariota. Näin ne eivät suoranaisesti hyödytä taakanjakosektorin velvoitteiden täyttämistä, mutta tuovat joka tapauksessa kansallisesti tärkeitä ilmastohyötyjä.

Maatalousmaahan kohdistuvat päästövähennystoimet vaikuttavat kuitenkin maatalouden päästöihin sekä taakanjako- että maankäyttösektorilla, joten niistä myös raportoidaan näillä molemmilla sektoreilla. Esimerkiksi turvepeltojen pohjavedenpinnan nostamisen (vettäminen) ilmastovaikutukset näkyvät maatalouden päästövähennyksenä sekä taakanjakosektorin että maankäyttösektorin päästötaseissa. Lain jatkotyössä tulee selvittää, miten ja missä vaiheessa nämä molemmilla raportointisektoreilla näkyvät toimet otetaan huomioon joustomekanismissa.

Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan päästövähennystoimien vaikutusten laskennan tulisi mahdollisuuksien mukaan perustua kansallisessa kasvihuonekaasuinventaariossa käytettyihin IPCC:n menetelmiin, jolloin niiden vaikutus on mahdollista huomioida suoraan kasvihuonekaasuinventaariossa.

Maa- ja metsätalousministeriö korostaa, että maatalouden osalta EU:n yhteisen maatalouspolitiikan Suomen kansallinen strategiasuunnitelma pitää sisällään tukielementtejä erilaisille maataloudesta peräisin olevien kasvihuonekaasupäästöjen vähennystoimille. Tämä tulee ottaa huomioon arvioitaessa joustomekanismiin tulevien toimien lisäisyyttä sekä toimeenpanoa ja kannustinvaikutusta yksittäisen viljelijän näkökulmasta.

Kohdassa 5 e §. Joustomekanismin hyväksymishakemus sivulla 36 todetaan ”Toimen vaatimustenmukaisuuden arvioimiseksi Energiaviraston tulisi harkita asiantuntijalausuntojen pyytämistä esimerkiksi Ruokavirastolta tai Luonnonvarakeskukselta.” Maa- ja metsätalousministeriö tunnistaa, että Energiavirastolla on tarve asiantuntijatuella, ja tästä sekä sen edellyttämästä resurssitarpeesta tulee käydä vielä erilliset keskustelut sekä Ruokaviraston, Luonnonvarakeskuksen tai muun potentiaalisen tahon kanssa.

Yksittäisenä tekstiin liittyvänä ministeriö toteaa, että rehun lisäaineista kirjoitettaessa tulisi käyttää yhtenäistä termiä: ”rehun lisäravinne” kohdat tulisi muuttaa muotoon ”rehun lisäaine”.

Maa- ja metsätalousministeriö korostaa, että asian jatkovalmistelussa, kuten joustomekanismia koskevan valtioneuvoston asetuksen valmistelussa voidaan hyödyntää vuosina 2019-2024 toteutetun Hiilestä kiinni –kokonaisuuden tutkimus- ja kehittämistuloksia. Mahdollisia synergiahyötyjä tulee hakea myös EU:n hiilenpoistojen sertifiointikehikon asetuksen alemman tason säätelystä, jossa kehitetään Unionin tason yhteisiä kriteerejä lisäiselle hiilenpoistolle ja päästöjen vähentämiselle.

Jakeluelvoitetasojen alentaminen

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vuosien 2025–2027 jakeluelvoitetasoja niin, että ne nousisivat maltillisesti kuluvan vuoden jakeluelvoitetasosta, mutta olisivat silti nykyilainsäädäntöä alemmalla tasolla. Myös lisävelvoitteen tasoja alennettaisiin vuosiksi 2026 ja 2027.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo jakeluelvoitteen olevan tehokas keino edistää uusiutuvien polttoaineiden tuotantoa ja kysyntää sekä keinona edistää investointeja kiertotalouden ratkaisuihin. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että jakeluelvoitteeseen tehtävät merkittävät muutokset lisäävät epävarmuutta, mikä heijastuu negatiivisesti toimialalla tehtäviin investointipäätöksiin.

Osastopäällikkö

Tuula Packalen

Neuvotteleva virkamies

Kaisa Pirkola

Liitteet

Jakelu TEM Työ- ja elinkeinoministeriö

Tiedoksi